

Solvind Prosjekt AS
Ullandhaugveien 150
4021 STAVANGER

Deres ref.

Vår ref
19/891-

Dato
27. august 2021

Solvind Prosjekt AS- Friestad vindkraftverk - søknad om planendring, utsatt frist for idriftsettelse og godkjenning av MTA og detaljplan.

1. Innledning

Solvind Prosjekt AS (Solvind) søkte av 30. desember 2019 om konsesjonspliktige endringer og godkjenning av Miljø-, transport- og anleggsplan (MTA-plan) og detaljplan for Friestad vindkraftverk i Hå kommune. På bakgrunn av en habilitetsvurdering av vassdrags- og energidirektøren, ble vedtaksmyndigheten for søknadene løftet opp til departementet. NVE har derfor kun tilrettelagt grunnlaget for departementets vedtak. Saksgrunnlaget ble oversendt departementet 20. mai 2020.

Solvind søkte i 27. januar 2021 om utsatt frist for idriftsettelse fra 31. desember 2021 til 31. desember 2022 og tilsvarende forlenget konsesjonstid. Søknadene behandles samlet i dette vedtaket.

Bakgrunn

Anleggskonsesjon for Friestad vindkraftverk ble meddelt Solvind ved NVEs vedtak av 11. mai 2010. Vedtaket ble påklaget. Departementet stadfestet NVEs vedtak 12. november 2012.

Solvind oversendte 30. desember 2019 detalj- og MTA-plan, samt søknad om planendring for Friestad vindkraftverk for godkjenning i NVE. Planendringen innebærer bruk av én større turbin i motsetning til tidligere plan om tre mindre turbiner. Den nye turbinen har en totalhøyde på 110 meter, 20 meter høyere enn totalhøyden på de opprinnelige turbinene. Planområdet er også redusert.

Prosjektet har fått utsatt frist for idriftsettelse flere ganger, sist i departementets vedtak av 19. desember 2019. Vedtaket ble påklaget, blant annet av Hå kommune. Vedtaket ble stadfestet av Kongen i statsråd den 28. august. Frist for idriftsettelse er nå 31. desember

2021, og gjelder for den opprinnelige omsøkte utformingen med tre turbiner på om lag 90 meter i totalhøyde. Fristforlengelsen ble innvilget dels på grunn av tidsbruk i forvaltningen i forbindelse med habilitetsvurderinger. Det følger av departementets vedtak om fristforlengelse at departementet vil gjennomgå alle sider av saken ved behandlingen av planendringen, og at fristforlengelse ble innvilget slik at denne kunne realitetsbehandles.

2. Søknad om konsesjonspliktige endringer og godkjenning av MTA og detaljplan

Søknaden

Konsesjonen fra 2012 er gitt for 3 vindturbiner, hver med installert effekt på 0,8 MW. Det søkes nå om endring til 1 vindturbin med installert effekt på inntil 2,4 MW. Endringen begrunnes med mulighet for optimalisering av produksjonen og reduksjon av nærvirkninger av anlegget. Navhøyden på turbinen økes fra 65 til 69 meter og rotordiameteren fra 56 til 82 meter. Totalhøyden økes fra 93 til 110 meter. Samlet sveipeareal blir da 28 pst. mindre i løsningen med 1 turbin. Turbinen søkes plassert på det sørligste godkjente punkt fra gjeldende konsesjon og reguleringsplan da dette anses å være best både i forhold til produksjon, støy og nødvendige terrenginngrep. Forventet årsproduksjon er 8,5 GWh mot 8 GWh for løsningen med 3 turbiner. Det er ikke behov for nye veier for å bygge vindkraftanlegget. Det søkes også om godkjenning av MTA og detaljplan basert på den omsøkte endrede løsningen.

Høringen

Som ledd i å forberede grunnlaget for behandling i departementet har NVE sendt søknaden om konsesjonspliktige endringer og godkjenning av MTA og detaljplan på høring. Det har kommet inn 16 høringssvar.

Hå kommune mener at vindturbiner bør samles i større vindparker. Kommunen er isolert sett positiv til den konsesjonspliktige endringen fra tre turbiner (0,8 MW) til en turbin (2,35 MW) og endringen i utbyggingsløsning. Når det gjelder detaljplan/MTA etterlyser kommunen vurdering av om valgt turbinplassering er optimal ved ny utbyggingsløsning mtp. støy, skyggekast og arrondering av jordbruksareal. Kommunen etterlyser også en vurdering av risiko for og tiltak mot utslipp av olje og annet fra turbin, samt avbøtende tiltak mot støy for nærliggende boliger, inkl. gnr/bnr 105/4. Kommunen ber om også om at det foretas en helsekonsekvensutredning. *Hå kommune* ber om ny vurdering av den gitte konsesjonen for Friestad vindkraftverk, og viser til medgått tid, endringer i forskrifter og ny kunnskap og erfaring rundt vindkraft. Kommunen vil før utbygging kreve reguleringsendring av gjeldende Plan 1092 med tanke på støysone, turbinpunkt, veger og bestemmelser.

Når det gjelder støy skiver rådmannen at avviket mellom ny og gammel beregning er til dels stort. Når det gjelder naturmangfold skriver Rådmannen at konsekvenser for fugl ved etablering av vindpark på Friestad ikke kommer klart fram. Videre viser rådmannen til at dersom konsesjon/ reguleringsplan skulle blitt behandlet i dag, ville et bedre lokalt kunnskapsgrunnlag blitt etterlyst.

Når det gjelder landskapspåvirkning står det i innstillingen at reduksjon fra en klynge på tre til en turbin er klart positivt, selv om en høyere turbin vil synes fra noe lengre avstand. Videre påpekes det at synlighetskart viser at både konsesjonsgitt og ny løsning vil være synlig langs kysten fra Obrestad til Eigerøy, fra turmålene Synesvarden og Kvassheim fyr, og fra befolkningssenter som Vigrestad og Stokkalandsmarka. Rådmannen anser eventuelle ulemper dette måtte medføre som subjektive, men konstaterer at turbinen blir synlig i hverdagen for minst 3000 innbyggere.

Når det gjelder medvirkning skrives det at kontakt med naboer utover grunneier synes fraværende.

Rådmannen skriver at etableringen av vindkraftverk på Friestad, uavhengig av utbyggingsløsning, potensielt har negative konsekvenser for folkehelse og naturmangfold, som med dagens øyne synes utilstrekkelig vurdert da konsesjon og godkjenning av reguleringsplan ble gitt. Det vises til at det er mer enn ti år siden vurderingene som ligger bak tildeling av konsesjon ble gjort, og det ville vært riktigere med en ny behandling av saken ettersom vindkraft er en næring der det har skjedd store endringer både i teknologi, økonomi, kunnskap og erfaring

Fylkesmannen i Rogaland (FM) (nå Statsforvalteren i Rogaland) påpeker innledningsvis at FM er inhabil i saken, og FM kommer derfor ikke med tilrådning. FM gir allikevel innspill i saken fra fagavdelingene. Dersom departementet ikke er enig i denne vurderingen, må uttalelsen kvalitetssikres av Miljødirektoratet, eventuelt Klima- og miljøverndepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

FM skriver at de har vært tydelige på at det er viktig at et anlegg ikke kommer for nær viktige landskapsområder, som i dette tilfellet Jærstrendene landskapsvernområde, med fuglefredningen ved Kvassheim fyr. FM viser til at landskapet er åpent og flatt, og turbinen vil være godt synlig. FM skriver at selv om det nå skal bygges en vindturbin, så gjør dimensjonene på vindturbinen (høyere, lengre rotorblad) at den vil være synlig på større avstand. FM viser til at det i fylkesdelplanen er det vedtatt at det ikke er ønskelig å legge til rette for bygging av små vindkraftverk, og at dette er i tråd med "Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg" (T-1458) fastsatt av OED og MD i 2007. FM savner en samfunnsøkonomisk analyse av bygging av en enkeltstående turbin slik som på Friestad.

FM viser til at i det åpne kulturlandskapet øst for verneområdet er store mengder fugl som raster og finner føde, spesielt under høst- og vårtrekk. Kysten med verneområde og bakenforliggende landskap (tiltaksområde) utgjør en økologisk sammenhengende sone for et av de mest fuglerike områdene i landet. Flere av artene har nasjonalt tyngdepunkt i dette området, så som truede vipe og spove-arter. Tusentals spurvefugl benytter området, som store store- og finkeflokker. Rovfugltrekk går også i denne sonen.

Rogaland Fylkeskommune (FK) mener at det burde vært gjennomført en konsekvensutredning av den nye utbyggingsløsningen, både ut fra prosjektets lange tidshorisont og planendringer som er foretatt. FK mener at konsesjonsendringen isolert sett framstår som mindre konfliktfylt. Ut fra sakens lokale karakter bør det ifølge FK legges vesentlig vekt på kommunens syn, herunder spørsmålet om en eventuell ny vurdering av den gitte konsesjonen. Selv om fylkeskommunen var positiv til Friestad vindkraftanlegg i 2005, ville fylkesrådmannen neppe ha innstilt på å tilrå etablering om saken hadde kommet til førstegangsbehandling i dag. Det vises til Fylkesdelplan for vindkraft fra 2007. FK stiller spørsmål ved samfunnsnyttene av en såpass liten kraftproduksjon opp mot de negative effektene av anlegget. Med vindkraftutbyggingen som har skjedd og fremdeles pågår lenger inne i kommunen, vil Friestad vindkraftverk bidra til at den samlede miljøbelastningen blir større, særlig for nærliggende bebyggelse og Jærstrendene landskapsvernområde. I likhet med Hå kommune er fylkesrådmannen enig i at ny løsning for de fleste interesser er mindre konfliktfylt enn konsesjonsgitt prosjekt, men at det er likevel fortsatt knyttet en del usikkerhet både til forhold som støy, skyggekast og virkninger for fugl. FK peker på at isolert sett er dette et lite vindkraftprosjekt der de fleste negative effektene har en lokal karakter.

35 naboer og Stokkalandsmarka Vellag v/Tor Helge Haugland (naboene) skriver at prosjektet fra starten har møtt sterke protester. De mener at saksbehandlingen har vært mangelfull. De viser til den negative effekten det vil ha å plassere en 110 meter høy vindturbin i kystsonen i det flate jærlandskapet. Naboene skriver videre at høringsdokumentasjonen er utdatert og full av feil. Videre viser naboene til store økonomiske tap gjennom verdireduksjon på eiendommer. De skriver at Rogaland er et energifylke med betydelig bidrag til landets energiproduksjon. Både de tidligere tre planlagte og 1 vindturbin på Friestad vil gi et så marginalt tilskudd til produksjonen at det på ingen måte står i forhold til de negative konsekvensene. De viser videre til at prosjektet er gammelt, og at det i dag er langt større kunnskap om de negative virkningene. Naboene er videre kritiske til støyanalysene og mener at både konsesjonsgitt løsning og den omsøkte ikke er innenfor reguleringsplanens rammer. De mener at prosjektet gir en uforholdsmessig stor belastning på lokalsamfunnet i forhold til nytten av vindturbinen.

Norsk Televisjon (NTV) skriver at ved utbygging av vindkraftverk kan DTT-signalet forstyrres. For NTV er det viktig at risikoen for forstyrrelser blir utredet og håndtert før vindkraftanlegget bygges. Bebyggelsen i nærområdet av det planlagte vindkraftanlegget på Friestad mottar DTT-signaler fra hovedsender på Bjerkreim. NTVs vurdering er at risikoen for at utbyggingen av Friestad vindkraftverk vil forstyrre mottak av DTT-signaler i nærområdet er liten.

Carina Heldal er negativ til prosjektet og mener at det er ingen god forklaring på at fordelene veier opp for ulempene.

Statens vegvesen har uttalt at dersom endringer i konsesjon eller selve utbyggingen medfører bruk av offentlig veg eller krever endret bruk av veg og avkjørsler, må Statens vegvesen kontaktes. Vegvesenet ber om å få vegtegninger for riksveg/kryss med riksveg tilsendt for gjennomsyn før planforslaget blir lagt ut til offentlig ettersyn.

Liv Marie Sandve og *Ann Kristin Karlsen* har sendt inn likelydende uttalelser. De protesterer mot etableringen av vindkraftverket. Hun viser til at området er et vernet kulturlandskap. De viser til at det er altfor store verdier som går tapt på bekostning av kortsiktig vinning.

Johnny Sandve ber på vegne av berørte grunneiere om at det ikke gis ny konsesjon til Friestad vindkraftverk. De skriver at MTA-planen gir lite klarhet og mye usikkerhet omkring resultatet av støyberegningene og at beregningen av skyggekast er vanskelig å vurdere. De mener videre at turbinen vil bli svært dominerende i det åpne, flate landskapet. De mener at dette viser at reguleringsplan og konsesjon er gitt på feil faktagrunnlag. De viser til at det er lenge siden konsesjon ble gitt og det nå er mer kunnskap, teknologi og erfaring med konsekvenser av vindkraftutbygging.

Ivar Jaarvik mener det har gått så lang tid siden konsesjonen ble utdelt og forandringene på planene er så store, at enten må konsesjonen avslås eller så må der bli en ny runde med full konsesjonsbehandling. Han skriver at hovedproblemene med Friestad vindpark er virkning på landskap og ulemper for naboer. Han mener at å gå fra tre til én turbin bare vil forsterke den virkning turbinen vil få på landskapet. Han viser til at det er flere store vindkraftanlegg i kommunen, men at alle ligger på Høg-Jæren og dermed en tilbaketrukket virkning i horisonten. Friestad vindpark er det eneste prosjektet som har fått konsesjon på Låg-Jæren, og han mener turbinen vil dominere landskapet på en helt annen måte. Han skriver videre at inntrykket av Kvasseheim fyr vil bli totalt overkjørt.

Jæren Friluftsråd (JF) protesterer på at det skal bygges vindkraftanlegg på Friestad. JF mener et moderne vindkraftanlegg ikke visuelt passer i Jærens flate natur, kultur og landbruksområdet. JF mener turbinen vil skape ulemper i form av skyggekast, lys og støy og vil skremme fugler som beiter og hekker i og ved Kvasseheimbukta (Ramsarområde). JF mener føre-var-prinsippet bør være avgjørende for at vindkraftverk på Friestad ikke bygges.

Einar Solheim mener at hverken utbygger, NVE eller OED har informert berørte naboer. Solheim skriver at saksbehandlingen for støy har hatt store feil og mangler helt fra 2005. Solheim viser til at nyere verdier for støy og skyggekast overskrider det som ble lagt til grunn i saksbehandlingen til konsesjonen og Hå kommunes behandling av reguleringsplan, og at dette påvirker investeringer i eiendommer der de opprinnelige verdiene ble lagt til grunn.

Solheim mener at vindkraftverket er et lite lønnsomt prosjekt og at det ikke er tatt hensyn til verditap for naboer.

Solheim mener MTA som ble sendt på høring fremstår uferdig og at det er vanskelig å ta stilling til de spørsmål som NVE stiller i høringsbrevet.

Partiet De Kristne Hå er negative til at det blir etablert vindkraftverk på Friestad og ber om at søknad om konsesjonsendring blir avslått. De viser til at Hå kommune allerede har tre vindkraftverk innenfor kommunegrensene. De skriver at det å etablere vindkraftverk så tett opp mot bolighus, som det her er lagt opp til, vil bli en betydelig forringing av livskvaliteten for

de som bor i området. De skriver at selv om det er redusert fra tre til en turbin, vil denne ruve betydelig mer i terrenget. De mener dette er bekymringsfullt for fugleliv i strandsonen og naturvernområdene.

Motvind Norge mener konsesjonen, MTA-plan og detaljplan ikke bør godkjennes fordi utbyggingsløsningen selv etter mange forsøk ikke er i tråd med gjeldende regelverk. Konsekvenser for støy, skyggekast og visuell dominans er i strid med regelverket. Samfunnsnyttan er heller ikke åpenbar, og går i urimelig grad utover naboer og andre interesser. En hovedinnvending er nærhet til støyfølsom bebyggelse. *Motvind* mener MTA ikke behandler avstanden mellom turbin og støyfølsom bebyggelse, og de ber om at det foretas en uavhengig og kvalifisert vurdering av støyforholdene. *Motvind* viser til at lokaliseringen av vindturbinen er lagt mellom et landskapsvernområde og tettbebyggelsen på Vigrestad, i et klassisk kulturlandskap ved sjøen. De mener at det ikke er tvilsomt at dette området vil bli skjemet av en vindturbin. *Motvind* mener grensene for skyggekast er overskredet med 300 pst. i MTA-planen. *Motvind* viser til at i en ny konsesjonssøknad skal samfunnsnyttan av prosjektene vurderes opp mot ulempene. De mener at samfunnsnyttan i form av produsert kraft er marginal. Det viktigste er likevel at ulempene for andres interesser nå må komme med i vurderingen.

Statnett skriver at de tildeler nettkapasitet i vårt transmisjonsnett til direktekunder, som typisk er regionalnettselskap, store produsenter og industriaktører, og at det er Lyse som tar stilling til hvilke kunder som er først i en eventuell kø som følge av begrenset nettkapasitet i Bjerkreim og Kjelland. Det er også Lyse som vurderer hvor mye de kan tilknytte i sitt nett, uten å overstige tildelt utvekslingskapasitet mot transmisjonsnettet.

Solvind har kommentert høringsuttalelsene i e-post av 10. og 23. mars 2020.

3. Søknad om utsatt frist for idriftsettelse

Søknaden

Solvind skriver i søknaden av 27. januar 2021 at selskapet har ventet nesten 2 år på å få godkjent MTA planen. Videre vises til at Hå kommune avventer konsesjonsmyndighetenes behandling av de endelige planene, før kommunen vil ta stilling til de planmessige sidene av saken. *Solvind* mener det er forhold utenfor selskapets kontroll, som er årsaken til at de risikerer å ikke få realisert innenfor gjeldende frist, og mener det er grunnlag for fristutsettelse.

Høring

Departementet sendte søknaden om utsatt frist og forlenget konsesjonstid på høring i mars 2021. Det kom inn 7 relevante høringsinnspill.

Hå kommune viser til tidligere uttalelser og vedtak. Blant annet vedtak i Formannskapet 13. februar 2020 der kommunen ber om en ny vurdering av konsesjonen til Friestad vindkraftverk, og brev av 14. januar 2020 der kommunen klager på vedtak om utsatt frist og mener prosjektet må underlegges en ny konsesjonsbehandling.

Statsforvalteren i Agder (SF) viser også til tidligere uttalelser i saken. Statsforvalteren peker på behov for en vurdering av samlet belastning etter naturmangfoldloven § 10. SF peker på at det aktuelle landbrukslandskapet på Friestad er relativt nær fuglefredingsområdet Kvassheimbukta innenfor Jærstrendene landskapsvernområde på Kvassheim. Kystområdet, men også innenforliggende kulturlandskap, utgjør nasjonalt viktig trekk-sone for fugl vår og høst. Området er tilholdssted for en rekke rødlistede arter. Flere av disse, særlig bakkehekkende fugl, er under økt press. Det gjenspeiles blant annet i at vipa er foreslått justert fra sterkt truet til kritisk truet i rødlista for arter 2021.

Endelig peker SF på at det nå også bør legges stor vekt på den sterkt økte allmenne/lokale motstanden mot ytterligere utbygging. Særlig må opplevd tap av identitetslandskap, som det åpne Jærlandskapet med sine dype historiske kultur-røtter, vektes tungt.

Motvind Sørvest (MS) peker på at Friestad fikk konsesjon tilbake i 2010 og har hatt god tid til å realisere prosjektet. Videre pekes det på at konsesjonssøknad med utredninger er gamle og at det er gitt fristutsettelse tidligere. MS mener det taler for at det ikke bør gis ytterligere fristutsettelse. For øvrig peker MS på Stortingets anmodningsvedtak av 19. juni 2020.

Gunvor og Jonny Sandve og Marit og Jonas A Heien peker i felles uttalelse på at prosjektet har fått utsatt frist flere ganger. Videre peker de på at tiltakshaver har brukt unødvendig lang tid på å sende inn nødvendige planavklaringer for prosjektet. Endelig peker høringspartene på Stortingets anmodningsvedtak. Sandve peker i egen uttalelse i tillegg på usikkerhet rundt støyberegninger, manglende helsekonsekvensutredninger og utbyggingens betydning for naboeiendommer.

Tor Helge Haugland m.fl. herunder representanter for Stokkalandsmarka Vellag skriver i felles uttalelse at Friestad vindkraftverk helt siden lanseringen i 2004 har møtt sterk motstand i lokalmiljøet. Høringspartene viser til at det er gitt utsatt frist flere ganger, og mener det nå ikke er grunnlag for ytterligere fristforlengelse.

Einar Solheim viser til at det er gitt flere fristutsettelse tidligere. Han mener manglende aktivitet hos Solvind både overfor kommunen som reguleringsmyndighet og overfor konsesjonsmyndighetene, har medvirket til at de ikke har rukket realisering innenfor gjeldende frister. Solheim viser for øvrig til Stortingets anmodningsvedtak, og mener det ikke bør gis utsatt frist.

Solvind har kommentert høringsuttalelsene i brev av 14. april 2021 til departementet.

Departementets vurdering av søknadene

Innledning

Endring av konsesjonen fra tre mindre til én større turbin med redusert planområde er en konsesjonspliktig endring og behandles etter energiloven §§ 3-1, jf. 1-2. Departementet viser

til kgl.res. av 28. august 2020 der det ved behandlingen av klagene på fristforlengelsen ble lagt vekt på at en utsettelse var nødvendig for å kunne realitetsbehandle endringssøknaden. Departementet understreket samtidig at det ved behandlingen av planendringssøknaden skulle foretas en helhetlig gjennomgang av fordeler og ulemper ved saken i lys av de innkomne uttalelsene.

Søknad om konsesjonspliktig endring

Departementet konstaterer at berørte i nærområdet er negative til at det gis konsesjon for endringen. Hå kommune og fylkeskommunen er isolert sett positive til endringen sammenlignet med de opprinnelige planene, men kommunen mener prinsipalt at prosjektet er så gammelt at det bør gjennomføres en helt ny konsesjonsbehandling, og har fremmet det synet både ved klage på vedtaket om fristutsettelse og i uttalelse til søknaden om endring. Kommunen begrunner dette med at det har gått lang tid siden opprinnelig konsesjonsvedtak, og at det i etterkant har kommet endringer i forskrifter og ny kunnskap og erfaring med vindkraft. Kommunen mener at vindturbiner bør være samlet i større vindparker.

Departementet viser til at ved vurdering av om konsesjon skal gis etter § 3-1 jf. § 1-2, skal alle fordeler og ulemper ved endringen vurderes, og fordelene må klart overstige ulempene. Departementet mener at områder som i dag ikke berøres av inngrep kan ha større verdi, og sumvirkningene av et nytt tiltak selv med en begrenset utbygging, kan være høyere enn lagt til grunn i 2012. Departementet viser i den forbindelse til at siden prosjektet opprinnelig fikk konsesjon i 2010, er det gitt konsesjon til og etablert et betydelig samlet omfang av vindkraft i Rogaland. I den aktuelle regionen av fylket er denne vindkraften lokalisert i innlandet, rundt bjerkreimsklyngen sør og nord, Høg-Jæren og noen mindre prosjekter, og man må sør for Egersund for å finne prosjekter som berører kystsonen. Departementet mener at det er spørsmål om tiltaket pr. i dag kan regnes som samfunnsmessig rasjonelt uavhengig av utbyggingsløsning. I den skjønnsmessige vurderingen etter energiloven kan det være faglig grunnlag for å avslå planendringen.

Sammenliknet med tidligere løsning med tre turbiner, vurderer departementet at to turbiner mindre vil minske inngrepene noe og gi et mindre planområde. Det er en marginal fordel at produksjonen økes med 0,5 GWh til 8,5 GWh/år. Departementet mener imidlertid at med så lite produksjon som Friestad vil gi, tåler prosjektet lite ulemper før det ikke lenger er samfunnsmessig rasjonelt. Landskapet er flatt, og plasseringen er rett ved Jærstrendene. Den omsøkte turbinen er 17 meter høyere med større rotordiameter enn de opprinnelige planlagte tre mindre turbinene. Turbinen vil være synlig fra lange avstander, og medføre ulemper i form av støy, skyggekast, reduserte eiendomsverdier, risiko for skade for fugl og naturmangfold. Med en produksjon på kun 8,5 GWh, mener departementet at prosjektet fremstår som et unødvendig stort inngrep, uavhengig av utbyggingsløsning. Økt turbinstørrelse gir økt synbarhet, og en 110 meter høy turbin vil være synlig på lang avstand i det flate terrenget, og gi et relativt stort influensområde. Turbinen planlegges oppført relativt nær nærmeste bebyggelse, men etter siste justering i en avstand over 4x turbinhøyde. Det kan stilles spørsmål ved om det er hensiktsmessig å tillate oppføring av selv én turbin med den omsøkte økningen av totalhøyden i et svært åpent landskapsrom uten andre inngrep av

denne typen, og i en region der det generelt er etablert mye vindkraft, men der det aktuelle området likevel ikke er berørt av vindkraftutbygging.

Departementet viser for øvrig til at den nye løsningen ikke er planavklart. I eksisterende reguleringsplan er det satt en makshøyde på om lag 90 meter.

Selv om løsningen med kun én turbin sammenliknet med tre turbiner, vil virke mindre inngripende isolert sett, kan ikke departementet se at prosjektet, herunder endringen, er samfunnsmessig rasjonell med de ulemper et vindkraftverk på Friestad vil ha. Departementet legger vekt på at det er et marginalt prosjekt med lokalt store ulemper. Departementet har videre lagt vekt på at det er etablert mye vindkraft i regionen, og at sumvirkningene av utbyggingen og verdiene av det gjenværende landskapsrommet uberørt av vindkraft, er betydelig høyere enn i 2012.

Søknad om utsatt frist for idriftsettelse og forlenget konsesjonstid

Solvind søker om utsatt frist for idriftsettelse fra 31. desember 2021 til 31. desember 2022. Energiloven § 10-4 annet ledd gir adgang til å innvilge en søknad om fristutsettelse. Det må samtidig være klart at ingen har et rettskrav på å få fristforlengelse. Om en slik søknad skal innvilges må bero på forvaltningens, og dermed konsesjonsmyndighetenes, alminnelige skjønn.

Departementet viser til Stortingets anmodningsvedtak nr. 799 av 19. juni 2020:

Stortinget ber regjeringen innenfor gjeldende regelverk ikke gi forlenget frist for idriftsettelse utover 31.12.2021 for vindkraftverk på land som i dag har gyldig konsesjon

Solvind mener søknaden om utsatt frist er begrunnet i forhold utenfor selskapets kontroll, og at det derfor er grunnlag for å ta søknaden til følge. Departementet har redegjort for forståelsen av anmodningsvedtaket i Prop. 1 S OED (2020-2021) på side 26 og 27. Der heter det blant annet:

Dersom manglende byggestart for slike prosjekter i stor grad skyldes forhold utenfor konsesjonærens kontroll, må det gjøres en konkret rettslig vurdering av adgangen til å avslå.

Departementet er i og for seg enig i at årsaken til at Friestad vindkraftverk trolig ikke lar seg realisere før 31. desember 2021 til dels skyldes forhold utenfor Solvinds kontroll. Men departementet finner at man ikke kan se på omstendighetene rundt den siste fristutsettelsessøknaden isolert sett.

Departementet viser til at Friestad vindkraftverk fikk konsesjon i mai 2010, som ble stadfestet av departementet i 2012. Solvind har derfor i utgangspunktet hatt mer enn nok tid til å realisere prosjektet. I 2015 ga NVE utsatt frist for idriftsettelse til 31. desember 2019, og i

desember 2019 forlenget departementet denne til 31. desember 2021. I departementets vedtak av 13. desember 2019 heter det blant annet:

Solvind har fått utsatt frist for idriftsettelse av Friestad vindkraftverk en gang tidligere, noe som i utgangspunktet taler imot ytterligere fristforlengelse. Departementet viser imidlertid til at det har medgått ekstra tid i forvaltningen for å avklare habilitetsspørsmål hos NVE. Energimyndighetenes tidsbruk i denne forbindelse er utenfor Solvinds kontroll, og har medvirket til at Solvind ikke har kunnet realisere prosjektet innenfor gjeldende frister. Departementet finner det rimelig at det derfor gis en forlengelse av fristen for idriftsettelse til 31. desember 2021.

Departementet har ikke funnet det nødvendig å sende søknaden på høring, ettersom det foretas høring av planendringssøknaden og søknad om godkjenning av detalj- og MTA-plan. Departementet vil etter høringen gjøre en fullstendig gjennomgang av planendringssøknaden og innkomne merknader i den forbindelse så snart saken er oversendt fra NVE, og foreta den konsesjonsbehandling som deretter finnes nødvendig før vedtak fattes.

Det følger av departementets vedtak av 13. desember 2019, at noe av grunnlaget for at det ble gitt utsatt frist, var at det skulle være mulig å gjøre en realitetsbehandling av Friestad vindkraftverk slik det fremsto etter planendringssøknaden mv. Departementet har i dette vedtaket kommet til at det ikke er grunnlag for å innvilge planendringssøknaden. Departementet finner at dette innebærer at det heller ikke er grunnlag for å innvilge søknaden om utsatt frist for idriftsettelse.

Departementet konstaterer for øvrig at samtlige høringsparter er negative til at det gis utsatt frist, og at departementets vurdering er i samsvar med Stortingets anmodningsvedtak av 19. juni 2020.

Konklusjon

Departementet har foretatt en samlet vurdering av planendringssøknaden og søknaden om utsatt frist for idriftsettelse, og vurdert om fordelene ved den omsøkte konsesjonsendringen er større enn ulempene. Selv om de omsøkte endringene isolert sett ikke er omfattende, mener departementet at flere forhold har endret seg siden prosjektet opprinnelig fikk konsesjon i 2010, og at dette er av avgjørende betydning. Departementet legger i den forbindelse vekt på at omfanget av vindkraftutbygging i Rogaland og Agder har økt vesentlig, og at Friestad er lokalisert i et område som pr. i dag ikke er bygget ut. Vurderinger av sumvirkninger av samlet belastning tilsier derfor etter departementets vurdering en annen konklusjon enn i 2010. Departementet legger også vekt på endrede oppfatninger lokalt, og viser til at Hå kommune ikke ønsker prosjektet videreført. Grunnlaget for å gi konsesjon til planendringene etter energiloven § 3-1, jf. 1-2, er derfor ikke til stede. Når planendringen ikke innvilges, er det etter departementets vurdering heller ikke grunnlag for å innvilge søknaden om utsatt frist for idriftsettelse. Et eventuelt vindkraftverk på Friestad må etter dette i tilfelle avklares gjennom en ny konsesjonsbehandling.

Vedtak

Departementet avslår søknad om planendring og søknaden om utsatt frist for idriftsettelse og forlenget konsesjonstid.

Departementets vedtak kan påklages til Kongen innen tre uker jf. forvaltningsloven §. Eventuelle klager stiles Olje- og energidepartementet.

Med hilsen

Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Tollef Taksdal
underdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Hå kommune
Norges vassdrags- og energidirektorat
Rogaland fylkeskommune
Statsforvalteren i Rogaland
Bengt Gustavson og Kai Ove Gustavson
Bjørn Egil Friestad
Carina Heldal
Egil Sør Reime
Einar Solheim og Lone Merethe Solheim
Ernst Johnny Tungesvik
Frank Haugland
Frode Herredsvela
Hans Kvadsheim og Nancy Kvadsheim
Håvar Friestad
Irena Vitkauskiene og Paulius Vitkauskas
Ivar Haugland
Ivar Jaarvik
Johnny Sandve, Sverre Sandve og Gunvor Sandve
Jorunn Berland og Ståle Berland
Jæren Friluftsråd v/Øystein Dahle
Kjell Frode Solheim og Berit Eskevik
Lars og Brita Kvassheim
Lisbeth Jeanette Iversen Haugen

Marit Heien og Jonas Heien
Motvind Norge v/Anne Merethe Baardvik
Partiet De Kristne Hå v/Ivar Kristian Berland
Rune Kvasheim og Målfrid Kvasheim
Tor Helge Haugland